

HC 7A, 19-03-2018, Onrechtmatige daad en kwalitatieve aansprakelijkheid

Verbintenissen

In het verbintenissenrecht ben je alleen tot iets verplicht als er een verbintenis is, zoals bij een onrechtmatige daad. Voorbeelden van onrechtmatige daden zijn: een auto-ongeluk, een werknemer die schade toebrengt aan een andere werknemer en een gat in de weg waardoor een auto-ongeluk ontstaat. Bij een onrechtmatige daad is er dus sprake van een persoon die schade toebrengt aan iemand anders.

Compensatie en preventie

We hebben verschillende systemen die te maken hebben met schade, zoals sociale zekerheid en particuliere verzekeringen. Een ander systeem is bijvoorbeeld het strafrecht, wat straf en preventie regelt. Ten slotte is er de onrechtmatige daad, die zorgt voor compensatie (van de geleden schade) en preventie.

Vereisten onrechtmatige daad

De vereisten voor een onrechtmatige daad zijn:

- toerekening;
- onrechtmatigheid;
- causaal verband;
- schade;
- relativiteit, de relativiteit wordt uitgewerkt in art. 6:163 BW.

Wanneer is er sprake van toerekening?

Dit kan geïllustreerd worden aan de hand van een aantal voorbeelden.

- Ben (4 jaar oud) steekt plotseling de straat over waardoor automobilist Mieke tegen een boom rijdt. Hierover staat een speciale bepaling in de wet, namelijk art. 6:164 BW. Hieruit vloeit voort dat toerekening van een onrechtmatige daad aan een kind jonger dan 14 jaar oud onmogelijk is. De schade kan verhaald worden bij de ouders, die zijn namelijk risicoaansprakelijk.
- Kees fietst tegen Leen aan omdat hij (Kees) een hersenbloeding krijgt. Dit is geregeld in art. 6:165 BW. Als iemand ouder dan 14 jaar een 'doen' pleegt onder invloed van een geestelijke of een lichamelijke tekortkoming, dan is diegene (het kind van 14 jaar of ouder) gewoon aansprakelijk.
- Els is psychiatrisch patiënt en geeft onder invloed van een psychose Tom een klap met een fles. Hier geldt dus ook art. 6:165 BW. N.B. Lid 2: een derde kan aansprakelijk zijn jegens de benadeelde. Dit is bijvoorbeeld het geval bij het niet goed uitvoeren van toezicht op iemand die geestesziek is, waardoor de geesteszieke een onrechtmatige daad pleegt. De draagplicht ligt dan bij de derde.

Toerekening op grond van art. 6:165 BW is niet op grond van verwijt, maar op grond van risico. Op het tentamen heb je ook van dit soort casussen. Dan moet je de vereisten van de onrechtmatige daad langs. Vaak is een van de vereisten problematisch, zoals hier het geval is met het vereiste van toerekening.

Uitspraak: Meppelse ree

Een ree steekt over de weg. Vos (zo heet de bestuurder van de auto) die op die weg rijdt, draait in reflex het stuur om. Hij belandt op het andere deel van de weg waardoor er een frontale botsing ontstaat. De HR besluit dat Vos aansprakelijk is op grond van schuld. Tegenwoordig bestaat de toerekening krachtens verkeersopvattingen. Daar zou de HR tegenwoordig een beroep op doen in zo'n situatie.

Onrechtmatigheid

Onrechtmatigheid is geregeld in art. 6:162 lid 2 BW. Er zijn drie categorieën van onrechtmatigheid, namelijk:

- inbreuk op een recht;
- strijd met een wettelijke plicht;
- schending van een ongeschreven zorgvuldigheidsnorm.

Als aan een van deze categorieën wordt voldaan, dan is er sprake van onrechtmatigheid. De categorieën zullen hieronder belicht worden aan de hand van een aantal arresten.

Krul/Joostens: inbreuk op een recht

Krul exploiteert een koek- en banketfabriek en brengt hinder toe, in de vorm van geraas, gedreun en trillingen, aan Joostens, die lijstenmaker is. Joostens vordert schadevergoeding en een verbod van hinder wegens een inbreuk op zijn eigendomsrecht. Krul stelt echter dat hij de bepalingen uit de Hinderwet in acht heeft genomen en dat een beperking van een genot in eigendom geen inbreuk op een eigendomsrecht vormt. De HR bepaalt in deze casus dat een beperking van een genot ook een inbreuk op een eigendomsrecht vormt, ondanks inachtneming van de Hinderwet. Krul kan dus, ondanks zijn vergunning, hinder veroorzaken. Een ander voorbeeld van wat de HR hier stelt kan uit worden gelegd aan de hand van asbestgebruik. De overheid accepteerde vroeger namelijk dat asbest gebruikt werd. Volgens de HR was men alsnog aansprakelijk voor gebruik van asbest, mits ze wisten of hadden moeten weten dat de stof levensgevaarlijk was.

Zuthphense juffrouw: ongeschreven zorgvuldigheidsnorm

Een waterleiding springt in het pakhuis van Nijhof. De hoofdkraan moet dichtgedraaid worden. Deze bevindt zich in de bovenwoning van mevrouw De Vries. Nijhof klopt bij haar aan. Zij weigert echter open te doen en de kraan af te sluiten omdat het midden in de nacht is. Als gevolg hiervan lijdt Nijhof schade. Is De Vries aansprakelijk jegens Nijhof voor deze schade? De HR bepaalt hier dat er geen sprake was van onrechtmatigheid, omdat er geen schending is van een wettelijke plicht. In die tijd waren er namelijk alleen maar de onrechtmatigheidscategorieën inbreuk op een subjectief recht en schending van een wettelijke plicht.

Over deze casus ontstond veel ophef. Dat bleek tevens uit de tegenstelling in ideeën tussen Molengraaff en Eyssell. Molengraaff was een hoogleraar in Utrecht. Hij was een voorstander van een ruime onrechtmatigheidsleer. Eyssell was van 1886 tot 1912 lid van de Hoge Raad. Hij was een tegenstander van een ruime onrechtmatigheidsleer. Molengraaff betoonde zich in 1887 voorstander van aansprakelijkheid wegens oneerlijke concurrentie. Nederlandse bedrijven kopieerden namelijk buitenlandse producten en verkochten deze. Ze deden dus aan namaak. Volgens Molengraaff zou dat verboden moeten zijn. Eyssell vindt dat een ruime opvatting van onrechtmatigheid een civielrechtelijke ramp was. Hij was bang dat er in Nederland dan een Amerikaanse cultuur zou ontstaan qua schadeclaims. Men was dus bang om de derde onrechtmatigheidscategorie te vormen (strijd met hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt).

Lindenbaum/Cohen: ongeschreven zorgvuldigheidsnorm

Cohen kocht een medewerker van Lindenbaum om inzicht te verkrijgen in de bedrijfsgeheimen van Lindenbaum. De vraag die hier rijst is of Cohen aansprakelijk is jegens Lindenbaum. De HR oordeelde dat een handelen of een nalaten dat inbreuk maakt op een anders recht of in strijd is met de goede zeden of de zorgvuldigheid in het maatschappelijk verkeer betaamt aangemerkt kan worden als een onrechtmatige daad. Door dit arrest ontstond dus de categorie: “in strijd met hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt.”

De ongeschreven zorgvuldigheidnorm is een enigszins vage term. Het is namelijk onduidelijk wat moeten worden aangemerkt als onzorgvuldig en wat niet. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de onderstaande casus.

U.S. v. Carroll Towing Co.: wat is onzorgvuldig?

Anna C, een schip die een lading meel vervoerde, lag aangemeerd aan een pier. Daar lagen ook andere schepen. Het schip was al sinds 5 uur 's middags de vorige dag onbemand. Door een fout van Carroll zonk het schip met de lading meel. De V.S. is eigenaar van de lading meel. De V.S. spreekt Carroll en de eigenaar van het schip, Connors Co, aan wegens de afwezigheid van personeel op het schip. Was het feit dat er geen personeel op het schip aanwezig was onzorgvuldig jegens de V.S.?

Onzorgvuldigheid volgens Learned Hand (een Amerikaanse rechter)

Learned Hand had een soort formule bedacht om te beslissen of er sprake was van onzorgvuldigheid. Er is volgens hem sprake van onzorgvuldigheid indien:

Waarschijnlijkheid x Schade > Kosten veiligheidsmaatregel

Dus de mate van waarschijnlijkheid dat er schade ontstaat tezamen met de bestaande schade moeten groter zijn dan de kosten van eventuele veiligheidsmaatregelen.

Kelderluik: ongeschreven zorgvuldigheidnorm

Sjouwerman, een werknemer van Coca Cola zet een kelderluik open in café De Munt in Amsterdam terwijl hij aan het bevoorraden is. D is op dat moment in het café. Hij loopt richting het toilet, onderweg valt hij echter in het gat dat is ontstaan doordat het kelderluik openstaat. Is Coca Cola nu aansprakelijk jegens D? De HR oordeelde dat bij de vraag of er aansprakelijkheid is wegens gevaarstelling 4 factoren van belang zijn:

- de kans dat anderen niet goed opletten;
- de kans dat daardoor ongeval ontstaat;
- De ernst van de mogelijke gevolgen;
- De bezwaarlijkheid van te nemen veiligheidsmaatregelen.

Daarnaast kan ook nog de aard van de gedraging worden meegewogen. Het kelderluik arrest is van groot belang in de jurisprudentie. Het is dan ook belangrijk de criteria voor gevaarstelling goed te kennen voor het tentamen!

Haringkar: ongeschreven zorgvuldigheidnorm

De Stoet parkeert zijn auto 12 meter van een haringkar om daar haring te kopen. Hij laat de sleutel van zijn auto in contact zitten. Vervolgens springt een minderjarige in de auto en veroorzaakt een ongeluk. De vraag hier is of De Stoet aansprakelijk is jegens het slachtoffer van het ongeval. De minderjarige zal ouder zijn geweest dan 14 jaar, en dus aansprakelijk zijn op grond van onrechtmatige daad. Toch wordt de Stoet aangesproken. De reden hiervoor is dat de minderjarige waarschijnlijk niet genoeg geld had maar De Stoet wel. Volgens de HR is de kans op joyriding zodanig groot dat De Stoet hier rekening mee had moeten houden. Hij is volgens de HR dus aansprakelijk. Dit is te relateren aan het kelderluik arrest, de HR toetst namelijk aan de criteria voor gevaarstelling.

Natronloog: ongeschreven zorgvuldigheidnorm

Personeel van Dorpshuis stopt een plastic emmer gevuld met een voor haar onbekende chemische vloeistof in vuilniszak. Deze zet ze bij het vuilnis om opgehaald te worden door de vuilnismannen. Vuilnisman De Rijk gooit de vuilniszak in de vuilniswagen, door een fout in de mechaniek wordt de zak uit de vuilniswagen geslingerd. De vuilniszak scheurt en De Rijk krijgt de chemische vloeistof in zijn

oog. Als gevolg hiervan verliest hij zijn oog. Is Dorpshuis jegens De Rijk aansprakelijk? De HR oordeelde dat Dorpshuis aansprakelijk was jegens De Rijk. Volgens de HR is een onbekende vloeistof onbeheerd bij het vuilnis zetten namelijk onzorgvuldig handelen. Het maakt dus niet uit dat de schade onvoorzienbaar was voor Dorpshuis. Op grond van het feit dat de stof onbekend voor je is moet je dus aannemen dat er een grote kans is dat het een gevaarlijke stof is.

Staat/Daalder: ongeschreven zorgvuldigheidsnorm

De Staat is eigenaar van een buitendijks gebied dat onderloopt als het water hoog staat. Michel Daalder, een jongetje van 5, loopt met zijn vader in dit gebied. Michel zakt plots de grond in en loopt tweedegraads brandwonden op ten gevolge van veenbroei. Volgens de HR is de Staat in dit geval aansprakelijk voor de schade. Het is namelijk voorzienbaar dat mensen zich op dit terrein bevinden, het is ook voorstelbaar dat mensen dan schade oplopen. De Staat had dus ten minste een waarschuwingsbord moeten plaatsen.

Jetblast: ongeschreven zorgvuldigheidsnorm

Hartman wilt op Sint Maarten een foto maken van een opstijgend vliegtuig. Als gevolg van jetblast wordt ze tegen de rotsen gegooi en lijdt ze letsel op. Er hingen borden met tekst: "Warning – low flying and departing aircraft can cause physical injury". Is deze waarschuwing hier voldoende? De HR oordeelde dat van doorslaggevende betekenis is of te verwachten valt dat deze waarschuwing zal leiden tot een handelen of nalaten waardoor dit gevaar wordt vermeden. Dat was hier niet het geval. De tekst op het bord was niet voldoende concreet en voldoende waarschuwend om het gevaar van jetblast te vermijden.

Vervolg casus

Er was een ander, duidelijker bord neergezet bij het vliegveld uit de casus Jetblast. Stel nou, je bent advocaat, en er komt een cliënt naar je toe met de vraag of je hem kan helpen een zaak te beginnen op grond van jetblast in Sint-Maarten. Er stond nu dus een duidelijker bord. De vraag die je jezelf nu moet stellen is of zo'n ongeval, ondanks het nieuwe bord, vaker is gebeurd. Zo ja, dan is het bord dus niet voldoende effectief en dan heb je een zaak.

Taxus: ongeschreven zorgvuldigheidsnorm

Het erf van Hulsbosch en het erf van Verkoulen grenzen aan elkaar. De erfgrens is afgerasterd door middel van een gaas. Verkoulen heeft een afvalhoop in zijn tuin. Hij legt een taxusstruik op de afvalhoop. Een tak van de taxusstruik steekt door het gaas. Twee paarden van Hulsbosch eten van de taxus. Als gevolg hiervan overlijden de paarden. Taxus is namelijk dodelijk voor paarden. Volgens de HR is Verkoulen niet aansprakelijk, het is namelijk niet maatschappelijk bekend dat het eten van een taxus dodelijk is voor paarden. Dit is een contrast met het arrest natronloog. Volgens de HR is er in het arrest Taxus geen aansprakelijkheid omdat het hier gaat om iets natuurlijks, een plant. Daarbij hoeft je er niet van uit te gaan dat het gevaarlijk is. Bij een chemische stof is dit uiteraard anders.

Relativiteit, ex. art. 6:163 BW, & toerekening naar redelijkheid ex. art. 6:98 BW

Beide vereisten hebben dezelfde functie. Bij relativiteit moet de geschonden norm strekken tot bescherming van het belang waarin de benadeelde is getroffen. In het geval van toerekening naar redelijkheid gaat het om de vraag of de schade in redelijkheid mag worden toegerekend aan de schadeveroorzakende gebeurtenis.

Formatted: English (United States)

Relativiteit, ex. art. 6:163 BW

Een voorbeeld van een relativiteitsvraag: A veroorzaakt een auto-ongeluk, hierdoor ontstaat er een file, B mist hierdoor zijn vliegtuig en als gevolg daarvan zijn opdracht. De gederfde winst van B is € 25.000. De relativiteitsvraag is hier of de geschonden norm strekt tot bescherming van deze schade. Het is in een concreet geval lastig om te bepalen of aan de relativiteitsvraag wordt voldaan, de HR heeft er dan ook geen formule voor. Het verschilt in de jurisprudentie dus per zaak heel erg of de HR bepaalt of er aan het relativiteitsvereiste wordt voldaan of niet.

Relativiteit en de onrechtmatigheidsnormen

Zoals we al eerder zagen zijn er 3 categorieën voor onrechtmatigheid. De relativiteitsvraag verschilt bij deze categorieën.

- Inbreuk op subjectief recht: de relativiteit is 'ingebakken'. Hier is sowieso voldaan aan de relativiteit. Op het moment dat je de vraag beantwoord of inbreuk is gemaakt op een (eigendoms)recht, dan heb je de relativiteitsvraag al beantwoord.
- Schending van een wettelijke plicht: de relativiteit is hier een zelfstandige toets. Hier moet je echt apart toetsen of wel aan het relativiteitsvereiste wordt voldaan.
- Schending van een ongeschreven zorgvuldigheidsnorm: de relativiteit zit hier ook 'ingebakken'. Hier is hetzelfde gaande als bij inbreuk op een subjectief recht.

Toerekening naar redelijkheid ex. art. 6:98 BW

In deze casus maakt een tractorbestuurder een fout en rijdt een brommer aan. De bestuurder van de brommer raakt niet gewond. Hij is echter wel erg overstuurt. Drie uur later overlijdt de bestuurder van de brommer als gevolg van een hartinfarct, hij was namelijk een hartpatiënt. Is de tractorbestuurder aansprakelijk voor deze schade? De HR oordeelde in deze casus dat de tractorbestuurder aansprakelijk was voor de schade. Het is namelijk voorzienbaar dat als je een verkeersovertreding maakt, iemand ten gevolge daarvan letsel oploopt.

Art. 6:163 BW en toerekening naar redelijkheid, ex. art. 6:98 BW

Dit is de casus Van Hees/Esbeek. Een draglinemachinist die in dienst is bij Van Hees beschadigt een gasleiding. Steenfabriek van Esbeek komt daardoor 7 uur stil te liggen. Is Van Hees aansprakelijk voor de schade van Esbeek. Om deze vraag te beantwoorden moet besloten worden of er aan de relativiteitsvereiste wordt voldaan of dat er toerekening naar redelijkheid kan plaatsvinden. De HR besloot in deze casus dat Van Hees aansprakelijk was voor de schade. De vorige vraag werd dus bevestigend beantwoord. Opvallend is hier dat het de schade alleen gederfde winst bedraagt.

Kwalitatieve aansprakelijkheden

Er zijn 3 belangrijke kwalitatieve aansprakelijkheden:

- art. 6:169 BW: aansprakelijkheid van ouders;
- art. 6:170 BW: aansprakelijkheid voor ondergeschikten;
- art. 6:179 BW: aansprakelijkheid voor dieren.

Aansprakelijkheid van ouders, ex. art. 6:169 BW

Aansprakelijkheid van ouders is geregeld in art. 6:169 BW. Kinderen jonger dan 14 jaar zijn niet aansprakelijk voor hun onrechtmatige daden. Op grond van lid 1 van art. 6:169 BW zijn de ouders dan aansprakelijk. N.B. Dit geldt alleen bij een doen en niet bij een nalaten! Voor kinderen van 14 of 15 is er een speciale regeling. Volgens art. 6:169 lid 2 BW zijn in dat geval namelijk de ouders aansprakelijk, tenzij hen geen verwijt te maken valt.

Aansprakelijkheid voor ondergeschikten ex. art. 6:170 BW

De vereisten voor aansprakelijkheid voor ondergeschikten zijn:

- er moet sprake zijn van een fout (een toerekenbare onrechtmatige daad), de onderschikte moet dus een onrechtmatige daad hebben gepleegd in de zin van art. 6:162 BW;
- er moet sprake zijn van een hiërarchische verhouding, de fout moet van een ondergeschikte zijn;
- de werkgever moet over de handeling van de ondergeschikte zeggenschap hebben gehad;
- de kans op de onrechtmatige daad moet zijn vergroot door de opdracht die de ondergeschikte uitvoerde.

Lid 3 regelt de raadplicht tussen werkgever en werknemer in het geval er een beroep wordt gedaan op art. 6:170 BW.

Aansprakelijkheid voor dieren, ex. art. 6:179 BW

De vereisten voor aansprakelijkheid voor dieren zijn:

- de aangesprokene moet bezitter zijn van het dier;
- de eigen energie van het dier moet de oorzaak van de schade zijn (er mag bijvoorbeeld geen sprake zijn van een hond die iemand bijt op commando van zijn baas).

Er moet hierbij wel worden gelet op de tenzij-formule uit het artikel. De bezitter moet wel aansprakelijk zijn geweest als het dier wel in zijn macht was en hij de gedraging van het dier zou hebben toegestaan. Dit betekent niet dat er verwijtbaarheid moet zijn. Art. 6:179 BW is immers een risicoaansprakelijkheid.

HC 7B, 21-03-2018, Verbintenissen uit de wet en schadevergoeding

Zaakwaarneming

Zaakwaarneming kan het best worden belicht aan de hand van een paar casussen.

- Dokter A verricht spontaan op straat medische handelingen na een ongeval van B.
- A vindt een zieke kat in zijn huis en gaat ermee naar de dierenarts. De kat blijkt van C te zijn.
- A maakt kosten om het graf van haar oma schoon te maken. Zij wil de kosten delen met haar broer D.
- A gaat door haar rug wanneer zij E op straat helpt bij verplaatsen van een kast.

In deze gevallen is er dus sprake van zaakwaarneming. Het spanningsveld bij zaakwaarneming is dat er een dunne lijn bestaat tussen zaakwaarneming en bemoeienis. Iemand moet namelijk wel behoefte hebben aan zaakwaarneming.

Zaakwaarneming

De vereisten voor zaakwaarneming staan in art. 6:198 BW. Er zijn positieve vereisten. Deze zijn dat iemand willens en wetens en op redelijke grond het belang van een ander behartigt. Er is ook een negatief vereiste. Dit vereiste strekt ertoe dat de zaakwaarneming niet mag zijn gebaseerd op een bevoegdheid die wordt ontleend aan de wet of een overeenkomst.

Willens en wetens

Is er sprake van zaakwaarneming bij indirecte of onbedoelde voordelen voor anderen? Nee, het moet willens en wetens zijn. De voordelen moeten dus direct en bedoeld zijn. Een voorbeeld: een lekkage stoppen is ook gunstig voor de onderbuurman. Kan je dan ook een deel van de rekening naar de onderbuurman sturen? Nee, dit is een indirect voordeel. Dit is anders in het geval dat je kosten maakt ten behoeve van eigen goederen, en de goederen blijken van een ander te zijn. Dan is het wel redelijk om de kosten te laten vergoeden door een ander. Het is hier wel indirect en onbedoeld, maar er is alsnog zaakwaarneming. Het willens en wetens moet je dus niet te strikt uitleggen.

Op redelijke grond

Een casus: A betaalt de telefoonrekening van B tijdens diens vakantie. Is er nu sprake van zaakwaarneming? Er is niet zonder meer sprake van zaakwaarneming. Je moet namelijk iemand anders autonomie respecteren. Maar er kunnen bijvoorbeeld bijkomende omstandigheden zijn waardoor er wel sprake is van zaakwaarneming. Er bestaan algemene richtlijnen voor het bestaan van een redelijke grond: hoe persoonlijker de keuze des te minder is sprake van een redelijke grond. Daarnaast is er het vereiste van proportionaliteit: de zaakwaarnemer mag niet verder dan nodig gaan om een ander zijn belang te behartigen.

Belang van een ander

Een casus: stel je zorgt ervoor dat een schip niet zinkt. Er liggen goederen van jou en goederen van anderen op dit schip. Een ander voorbeeld is de dierenbescherming die kosten maakt om een gevonden hond te verzorgen. In beide gevallen is er sprake van zaakwaarneming. Je moet het vereiste van het belang van een ander dus niet te strikt interpreteren.

Belang van een ander

Een casus: pleegkinderen betalen de belastingschuld van hun vader om hun schilderijen aan het bodembeslag van de fiscus te onttrekken. Bodembeslag is de bevoegdheid van de fiscus om alle goederen mee te nemen die in of om het huis van de schuldenaar liggen. Is er nu sprake van zaakwaarneming? Eigenlijk ging het die kinderen om hun eigen schilderijen en niet om hun vader. Dan heeft de vader in plaats van een belastingschuld een schuld aan de kinderen. De vader wordt er dus niet beter van. Volgens de HR was er alsnog sprake van zaakwaarneming. Juristen vinden dit een beetje gek.

Wernsen/Amsterdam: belang van een ander

Wernsen wordt ontruimd wegens achterstallige huurbetaling. Zijn inboedel werd op straat gezet. De gemeente van Amsterdam heeft de inboedel meegenomen zodat het niet beschadigd of gestolen werd. De gemeente slaat deze inboedel op. Vervolgens ontstaat er een brand in de opslag. De opslag brandt af en de inboedel gaat verloren. Volgens de advocaat was er onrechtmatige daad gepleegd door Amsterdam. Amsterdam had namelijk geen inboedelverzekering afgesloten. Dus had Amsterdam zich gedragen als een slechte zaakwaarnemer. De rechtbank en het Hof oordeelden dat een zorgvuldig zaakwaarnemer niet verplicht was om een inboedelverzekering af te sluiten.

Transvemij/Graphé: vindertsloon

De auto van B wordt gestolen. B laat het eigendom van zijn auto overgaan op de verzekeraar, Transvemij. Graphé, een commercieel bedrijf, speurt naar gestolen auto's. Daar hadden ze geen opdracht toe. Graphé vindt de auto en vordert van Transvemij het vindertsloon. Graphé is geen burger die toevallig de auto vindt, het gaat haar om haar eigen winst. Is het dan niet een beetje oneigenlijk dat Graphé dat vindertsloon claimt, nu zij vooral haar eigen belang behartigt?. De HR vond dat dit niet aan het verkrijgen van het vindertsloon in de weg staat. Volgens de HR gaat het ook om een algemeen belang. Als een zaak wordt teruggevonden dan wordt de waarde van die zaak namelijk behouden voor de economie. Een bedrijf dat puur en alleen haar eigen commerciële belang najaagt, kan dus alsnog aanspraak maken op het vindertsloon.

Geen sprake van zaakwaarneming

Dit is het geval bij bewaarneming, ex. art. 7:600 BW, als er sprake is van een volmacht, ex. art. 3:60 BW en wanneer er een ouder/kind-relatie of een curator/curandus-relatie is.

Hoe ontstaat zaakwaarneming

Er kan sprake zijn van zaakwaarneming door een feitelijke handeling, maar ook door een

rechtshandeling, ex. art. 6:201 BW. De rechtshandeling is dan bijvoorbeeld een overeenkomst met een glaszetter in naam van de buurman. Dit zou dan gebeuren in het geval het glas van de buurman kapot gaat als hij op vakantie is. Je bent dan geen partij bij de overeenkomst.

Rechten zaakwaarnemer, ex. art. 6:200 BW

- Je hebt recht op schadevergoeding, dit blijkt uit lid 1 van het artikel.
- Als je een handeling verricht die in je normale werkzaamheden ligt, dan mag je daar geld voor vorderen als ware het een normale overeenkomst, dit blijkt uit lid 2 van het artikel. Dit is bijvoorbeeld het geval als de buurman uit het voorbeeld bij het vorige kopje zelf een glaszetter was.

Verplichten zaakwaarnemer

Uit de wet vloeien enkele verplichtingen van de zaakwaarnemer voort. Die staan hieronder opgesomd.

- De zorgvuldigheidsplicht: je moet zorgvuldig omgaan met de zaken die je in zaakwaarneming neemt. Als je bijvoorbeeld zaakwaarneming hebt over een stuk vlees, dan moet je het wel in de koelkast leggen.
- De voortzettingplicht; als je eenmaal begint met de zaakwaarneming dan moet je het ook afmaken. N.B. Je hoeft jezelf niet in levensgevaar te brengen!
- De verantwoordingsplicht: je moet inzicht geven aan de belanghebbende over wat je hebt gedaan.

Wat niet vereist is voor zaakwaarneming

Er zijn een aantal dingen niet vereist voor zaakwaarneming, namelijk:

- de identiteit van de belanghebbende hoeft niet bekend te zijn;
- de zaakwaarnemer of belanghebbende hoeft niet meerderjarig te zijn;
- de zaakwaarneming hoeft niet te slagen;
- de belanghebbende hoeft er niet blij mee te zijn.

Plicht tot zaakwaarneming

Er bestaat soms een plicht tot zaakwaarneming, bijvoorbeeld in het geval dat iemand op het punt staat te verdrinken en het makkelijk is om hem te redden. Als je hem dan niet redt dan is er sprake van een onrechtmatige daad. Buiten Europa zal dit minder snel worden aangemerkt als een onrechtmatige daad. Daar is het uitgangspunt vaak dat je geen verplichting hebt om iemand te redden als je niet verantwoordelijk bent voor de problemen waar diegene in verkeert. Je bent dan niet aansprakelijk uit onrechtmatige daad.

Bystander-effect

Een meisje, Kitty, wordt aangevallen op straat. Ze wordt neergestoken met een mes. De belaging duurt ongeveer een half uur en daarna gaat ze dood. Vaststaat dat 38 mensen dit hebben gezien, en er niets aan hebben gedaan. Ze hebben niet eens de politie gebeld. De verklaring die psychologen geven is dat bij de interpretatie van een situatie leidend is wat andere mensen doen. Het is namelijk vaak moeilijk om te zien wat er aan de hand is, het kan op verschillende manieren geïnterpreteerd worden. Als anderen niets doen dan denk je al snel: "het zal wel niet zo ernstig zijn." Dit wordt het Bystander-effect genoemd.

Onverschuldigde betaling

Hieronder staan gevallen opgesomd waar je aan moet denken bij onverschuldigde betaling:

- A gaat als verstekeling met de boot van maatschappij B naar Canada;
- C maakt een fout waardoor hij zijn schuld aan D betaalt aan E;

- F betaalt G € 10.000 wegens chantage;
- H vernietigt de koopovereenkomst met I wegens dwaling (vernietiging heeft namelijk terugwerkende kracht dus er wordt geacht nooit een overeenkomst te hebben bestaan).

Het zijn situaties waar iemand beter wordt door een betaling terwijl er geen rechtsgrond voor deze betaling bestaat.

Rechten die voortvloeien uit onverschuldigde betaling

Onverschuldigde betaling geeft geen recht tot schadevergoeding, maar tot terugdraaien van een prestatie.

Hierbij zijn er drie soorten prestaties te bedenken:

- de teruggave van een goed, ex. art. 6:203 lid 1 BW;
- terugbetaling, ex. art. 6:203 lid 2 BW;
- ongedaanmaking, ex. art. 6:203 lid 3 BW.

Teruggave onmogelijk

Stel de verrichte prestatie is het geven van een goed. Voor een beroep op onverschuldigde betaling moet teruggave onmogelijk zijn. Er is dan een tekortkoming in de nakoming van een verbintenis, ex. art. 6:74 BW. De verbintenis is dan uit hoofde van onverschuldigde betaling. Als terugdraaien niet mogelijk is, dan kan wel een grond ontstaan voor schadevergoeding! De vraag die dan gesteld moet worden of het niet kunnen teruggeven is toe te rekenen is aan de schuldenaar.

Ongedaanmaking onmogelijk wegens de aard van de prestatie

Dit is bijvoorbeeld zo bij het geven van advies, dat kan je niet meer ongedaanmaking. In dat geval moet de waarde van een goed worden vergoed.

Casus

A spreekt met ambtenaar B af dat hij B privé €50.000 zal betalen als B ervoor zorgt dat het bestemmingsplan wordt gewijzigd. B zorgt voor de wijziging. Moet A aan B nu € 50.000 betalen? Hiervoor moet gekeken worden of voldaan wordt aan de vereisten van een verbintenis. Dat is hier niet het geval, de overeenkomst is namelijk nietig want omkoping is verboden. Kan A, als hij B al heeft betaald, het geld terugvorderen van B? De grondslag was een nietige overeenkomst, in beginsel zou A kunnen terugvorderen. Echter staat art. 6:211 BW hieraan in de weg. De vordering tot 'terugdraaien' wordt afgewezen. De bedoeling van art. 6:211 BW is dus om zo'n vordering te blokkeren. Het strafrecht maakt het mogelijk om het geld dat B op criminele wijze heeft gekregen weg te halen bij B. A en B hebben dus allebei het nakijken.

Ongerechtvaardigde verrijking

Ongerechtvaardigde verrijking strekt tot schadevergoeding. De vereisten staan in art. 6:212 lid 1 BW:

- de een is verrijkt;
- als gevolg van (er is dus een causaal verband);
- verarming van de ander;
- de verrijking is ongerechtvaardigd;
- voor zover dit redelijk is.

N.B. Het bedrag van de verrijking is het maximum van de schadevergoeding. Daarnaast is ongerechtvaardigd niet hetzelfde als ongegrond. Dit betekent dat iets dat wel een rechtsgrond kan zijn, alsnog onrechtvaardig kan zijn. Dit blijkt uit onderstaande casus.

Casus

Kunstenaar A vindt een gouden horloge op straat, hij smelt dit met ander goud om tot een prachtig kunstwerk. Het horloge blijkt van B te zijn. Stel A is eigenaar op grond van art. 5:16 lid 2 BW. In dit geval is er dus wel een rechtsgrond (art. 5:16 lid 2 BW), maar is het niet gerechtvaardigd.

Casus: wanneer is iemand verrijkt

A en B hebben een relatie. A verbouwt gratis het huis van B. Na de verbouwing verbreekt B de relatie. Is B nu ongerechtvaardigd verrijkt? De HR stelt hier een rechtsregel op: verrijking kan ook bestaan in de besparing van uitgaven.

2 fasen

Er zijn in het verbintenenrecht 2 fasen: de vestigingsfase en de omvangsfase. De vestigingsfase beantwoordt de vraag of er een grondslag bestaat voor de aansprakelijkheid. De omvangsfase bevat de vraag wat de omvang van de verplichting tot schadevergoeding is. Nu gaat de omvangsfase behandeld worden.

Soorten schade

Er moet onderscheid gemaakt worden tussen vermogensschade, ex. art. 6:96 BW, en immateriële schade, ex. art. 6:106 BW. In Nederland zijn we wat terughoudender bij immateriële schade.

Voordeelstoerekening, ex. art. 6:100 BW

Een bejaard echtpaar raakt ernstig gewond als gevolg van een ongeval. Tijdens hun revalidatie (deze duurde 5 jaar) woonden zij niet thuis. De aansprakelijke stelde dat de bejaarden voordeel hadden kunnen hebben door hun huis te verhuren. Dit voordeel zou volgens hem ingehouden moeten worden op de schadevergoeding. De HR oordeelde dat de aansprakelijke hierin geen gelijk had.

Eigen schuld, ex. art. 6:101 BW

Wat is het gevolg van eigen schuld? Dit hangt af van de omstandigheden van het geval. Daaruit blijkt namelijk of er eigen schuld is of niet. In art. 6:106 BW zijn twee toetsen: een causale toets en een billijkheidstoets. De causale toets strekt tot de feiten: hoe groot is de schade. De billijkheidstoets kijkt naar de uitkomst van de causale toets, is de uitkomst van de causale toets billijk.

Ingrid Kolkman: eigen schuld

In deze zaak bepaalde de HR dat een kind geen eigen schuld kan hebben in het geval het kind fietser is bij verkeersongevallen, behoudens in het geval van opzet en bewuste roekeloosheid.

IZA/Vrerink: eigen schuld

Ten aanzien van volwassenen oordeelde de HR dat volwassenen fietsers ten minste 50% vergoed zouden moeten krijgen bij verkeersongevallen.